

BD-03

Essential of Educational Technology and Management

Paper-IV (New Course)

Time : 3 Hours]

[Total Marks: 100

સૂચના : (1) બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. વિકલ્પો આંતરિક છે.

(2) જમણી બાજુ દર્શાવેલ અંક પ્રશ્નોના પુરા ગુણ દર્શાવે છે.

(3) બિન-જરૂરી લાંબુ લખાણ ક્ષતિ ગણાશે.

1. નીચેનામાંથી ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે 400 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ. (30)

(અ) અભિક્રમિત અધ્યયનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો. તેના વિવિધ સિદ્ધાંતો સદષ્ટાંત સમજાવો.

(બ) શિક્ષણ પ્રતિમાન એટલે શું ? શિક્ષણ પ્રતિમાનના આધારભૂત તત્વોની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

(ક) શૈક્ષણિક પ્રૌદ્યોગિકીની વ્યાખ્યા આપી, તેના કાર્યક્ષેત્ર અને ઉપયોગિતાની ચર્ચા કરો.

(ડ) શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપનની આધુનિક સંકલ્પના સમજાવો. શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપનના કાર્યો સવિસ્તર વર્ણવો.

(ઈ) વર્ગ વ્યવહાર એટલે શું ? વર્ગ વ્યવહારના ઘટકોની ચર્ચા કરી, વર્ગ વ્યવહાર પૃથકકરણની ચાર મર્યાદાઓ જણાવો.

2. (અ) માઈક્રોટીચિંગ એટલે શું ? માઈક્રોટીચિંગના સોપાનોની સવિસ્તર ચર્ચા કરો. (8)

(બ) નીચે આપેલા આવૃત્તિ વિસ્તરણનો મધ્યક અને મધ્યસ્થ શોધો. (8)

વર્ગ	70-74	65-69	60-64	55-59	50-54	45-49	40-44	35-39	30-34	25-29
આવૃત્તિ	5	6	8	10	16	20	12	9	8	6

અથવા

2. (અ) નીચેના અધ્યાપન સૂત્રો સદષ્ટાંત સમજાવો. (8)

(1) મૂર્ત પરથી અમૂર્ત તરફ જવું.

(2) સમગ્ર પરથી અંશ તરફ જવું.

- (બ) 10 વિદ્યાર્થીઓએ કસોટી-X અને કસોટી-Y માં મેળવેલ પ્રાપ્તિાંકો નીચે આપેલ છે. તે પરથી X અને Y વચ્ચેનો સહસંબંધાંક ક્રમાંક તફાવત પદ્ધતિથી શોધો અને તેનું અર્થઘટન કરો. (8)

વિદ્યાર્થી	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
કસોટી-X	58	32	24	27	43	37	32	35	39	46
કસોટી-Y	43	28	34	23	40	37	42	29	35	52

3. નીચેનામાંથી ગમે તે ચાર પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે 200 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ. (20)

- (અ) ભાષા પ્રયોગશાળા એટલે શું ? અધ્યાપન પ્રૌદ્યોગિકી તરીકે તેનું મહત્ત્વ સમજાવો.
(બ) અધ્યાપન કૌશલ્ય એટલે શું ? વિષયાભિમુખ કૌશલ્ય માટે પ્રયોજાતી વિવિધ પ્રયુક્તિઓ સમજાવો.
(ક) સંપૂર્ણ ગુણવત્તા વ્યવસ્થાપન સંબંધે કઈ કઈ સમસ્યાઓ પડકાર રૂપ છે ?
(ડ) શાળાનું મૂલ્યાંકન કરતી વખતે કયા કયા પાસાં ધ્યાનમાં રાખશો ?
(ઈ) “હાલની પરીક્ષા પદ્ધતિ પરિવર્તન માગે છે.” આ વિધાનને તમારા પોતાના મંતવ્યો આપી સમજાવો.
(ફ) એડગર ડેલના અનુભવ શંકુનું મહત્ત્વ સમજાવો.

4. નીચેનામાંથી ગમે તે છ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. પ્રત્યેક ઉત્તર આશરે 150 શબ્દોમાં હોવો જોઈએ. (24)

- (અ) ‘પ્રમાણિત કસોટી એ શિક્ષક રચિત કસોટી કરતાં ચઢિયાતી છે.’ આ વિધાનની યથાર્થતા ચકાસો.
(બ) ખંડિત અને અખંડિત શ્રેણી વચ્ચેનો તફાવત સોદાહરણ સમજાવો.
(ક) સારા પ્રશ્નપત્રની રચના માટે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતોની વિગતવાર ચર્ચા કરો.
(ડ) નીચેના પ્રાપ્તિાંકો પરથી પાદસ્થ વિચલન શોધો.
49, 40, 59, 42, 63, 53, 45, 57
(ઈ) નિદાન કસોટીનું મહત્ત્વ સમજાવો.
(ફ) શતાંશસ્થ અને પ્રતિશત ક્રમાંકની સંકલ્પનાઓ સદૃષ્ટાંત સમજાવો. $P_{40} = 60$ નું અર્થઘટન કરો.
(ગ) શિક્ષકના મૂલ્યાંકનની પદ્ધતિઓની ચર્ચા કરો.
(હ) હાર્ડવેર અને સોફ્ટવેર ટેકનોલોજી વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.

5. નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ઉત્તરો આપો. (10)

- (અ) મધ્યસ્થ = 15.10 અને સરાસરી = 12.50 હોય તો બહુલક શોધો.
(બ) બી.એડ. તાલીમાર્થીઓના પાઠ-અવલોકન માટેના ક્રમમાપદંડની રચના કરો.
(ક) વર્ગ શિક્ષણની પ્રવિધિ તરીકે તમે કેવા પ્રકારના પ્રશ્નો પૂછવાનું પસંદ કરશો ?
(ડ) SWOT નો અર્થ સમજાવો.
(ઈ) સારા ફલકકાર્યની વિશેષતાઓ જણાવો.

Seat No. : _____

BD-03

Essential of Educational Technology and Management Paper-IV (New Course)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 100

- Instructions :**
- (1) All questions are compulsory. Options are internal.
 - (2) Figures to right indicate full marks of the question.
 - (3) Undue lengthy answers will be considered as a discredit.

1. Answer any **three** of the following questions. Each answer should be in about **400** words. **(30)**

- (a) Clarify the concept of Programmed Learning. Explain with illustrations its different principles.
- (b) What is Teaching Models ? Discuss in detail the important fundamental elements of Teaching Models.
- (c) Define 'Educational Technology'. Discuss its scope and utility.
- (d) Explain modern concept of Educational Management. Describe its functions in detail.
- (e) What is 'class-room interaction' ? Discuss the components of class-room interaction and mention four limitations of class-room interaction analysis.

2. (a) What is Microteaching ? Discuss in detail the steps of Microteaching. **(8)**

(b) Find out the mean and median of the following frequency distribution : **(8)**

Class	70-74	65-69	60-64	55-59	50-54	45-49	40-44	35-39	30-34	25-29
Frequency	5	6	8	10	16	20	12	9	8	6

OR

2. (a) Explain with illustrations the following maxims of teaching. **(8)**

- (1) From Concrete to Abstract.
- (2) From Whole to Part.

BD-03

3

P.T.O.

- (b) Below are given the scores of 10 students achieved in Test-X and Test-Y. Find out the co-efficient of correlation between those tests by using rank difference method and interpret it. (8)

Student	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Test-X	58	32	24	27	43	37	32	35	39	46
Test-Y	43	28	34	23	40	37	42	29	35	52

3. Answer any **four** of the following questions. Each answer should be in about **200** words. (20)

- (a) What is Language Laboratory ? Explain its importance as a teaching technology.
- (b) What is Teaching Skill ? Explain various techniques of 'Set-Induction Skill'.
- (c) What are the problems regarding Total Quality Management ?
- (d) Which points will you bear in mind while evaluating a school ?
- (e) "The present examination system needs a change". Discuss the statement by giving your own opinions.
- (f) Discuss the importance of Edger Dale's cone of experience.

4. Answer any **six** of the following questions. Each answer should be in about **150** words . (24)

- (a) Justify the statement : 'Standardized test is superior to the teacher made test.'
- (b) Explain with illustrations the difference between discrete and continuous series.
- (c) Discuss in detail the points you keep in mind to construct a good question paper.
- (d) Find out Quartile deviation of the following scores.
49, 40, 59, 42, 63, 53, 45, 57
- (e) Explain the importance of diagnostic test.
- (f) Explain with illustration the concept of Percentile and Percentile-rank. Interpret the $P_{40} = 60$.
- (g) Discuss the methods of teacher evaluation.
- (h) Clarify the difference between Hardware and Software Technology.

5. Answer the following questions as directed : (10)

- (a) Find out the Mode, if Median = 15.10 and Mean = 12.50.
- (b) Prepare a Rating Scale to evaluate the lesson observation of B.Ed. trainee.
- (c) What type of questions will you select to ask for class-room teaching ?
- (d) Explain the meaning of SWOT.
- (e) Mention the characteristics of a good black-board summary.